

Aina sitä johonkin on luottaminen

Elämme luottamukseen perustuvassa yhteiskuntamallissa. Jokainen aika ja yhteisö valitsee, mihin on luottaminen. Näin on myös ristikonteossa. Meillä on sanastoja ja tietolähteitä, joihin olemme päättäneet luottaa.

Työssäni ristikoiden vihjeiden ja kuvituksen parissa omat luottolähteeni ovat vuosien varrella muuttuneet. Ajalla ennen internetiä olin hankkinut melkoisen arkiston kirjoja ja kansioittain lehtileikkeitä lähes tolkuliseen järjestykseen lajiteltuna. Minulla oli lintukirjoja, kasvioita, Ikean katalogeja ja lähes irtopainokseksi kulunut Combi-tietosanakirjasarja.

Sanojen selityksiä kahlasin läpi Nykysuomen sanakirjasta. Se on yhä vieläkin käytössä, jos ei päivittäin niin viikoittain. Netissä toimiva Kielitoimiston sanakirja on näppärä ja ajan tasalla pysyvä, mutta vanhassa kunnon Nykäsessä on laajemmat esimerkit ja selitykset. Eli molempi parempi.

Tietolähteenä käytetyimmäksi on noussut helpon saavutettavuuden takia Wikipedia. Lähetän tätä kautta kiitokset kaikille, jotka ovat työstäneet tai luoneet artikkeleita Wikipediaan. Ei sekään syntynyt itsestään. Tästä omalta työpisteeltä on todella paljon suurempi pääsy valtavaan tietoaaineistoon. Combia ei ole tarvinnut vuosikausiin kammeta kaapista esiin.

Netistä löytyy myös referenssikuvia nykyään lähes aiheesta kuin aiheesta. Usein joutuu etsimään muilla kielillä ja siinä on oltava tarkka. Etsinnässä käytän usein latinankielisiä nimiä. Harvoin tulee eteen tilannetta, että yhtään toimivaa kuvaa ei maailmasta malliksi löydy.

Tässä taannoin piirsin johonkin julkaisuun ristikon, johon laatija oli liittänyt mukaan kuvan jostain elollisesta olennosta malliksi suht erikoiseen ratkaisusanaan. Meidän välillämme on pitkä historia vastaavaa toimintaa. Ajana ennen nykymuotoista nettiä liitekuva oli erityisen tärkeä. En olisi itse mitenkään löytänyt näiden eksoottisten hapsenkakkiaisten kuvia mistään. Aina on johonkin luottaminen, joten luotin tälläkin kertaa annettuun kuvaan. Olisin varmaankin nyt löytänyt lisää kuvia netistä. Jotkut ratkoja niin tekivät. Sain huutia, ettei kuvani vastannut riittävästi malliaan.

Puhuvin aluksi luottamusyhteiskunnasta. Tuntuu kuitenkin vahvasti siltä, että luisomme kohti epäilyksen aikaa. Jokainen pienikin asia on laitettava epäilyksen alle. Luotanko linkkiin, jonka hyvä ystävä lähetti? Miten suhtaudun uutisiin? Kenen kannalta ne kerrotaan? Sama perusvire voi siirtyä ratkojan kokemukseksi. On päivän selvää, että inhimillisessä toiminnassa virheitä sattuu. Ristikonteossakin työ kulkee monien ihmiskäsiensä kautta ennen ratkojaa, ja joka portaassa on mahdollisuus virheisiin. Ehkä ratkojaa palvelisi eniten virheen havaitessaan asenne: "Hups! Satuuhan sitä." Sillä ei kukaan virheitä tahallaan tee.

Heli Kärkkäinen

heli.karkkainen@ristikkoakatemia.fi

Lähetäkää ristikkoiheisiä kysymyksiä ja mielipiteitä osoitteeseen kysymys@ristikkoakatemia.fi